

[Aksel Møller.]

beskæftigede sig med udførselstilladelser, prisgodkendelse og prisudligning. Denne tanke danner også nu grundlag for vort arbejde, og når vi i dag vil medvirke til lovens forlængelse i en måned, på trods af alle dens fejl, er det for endnu en gang at søge tilslutning til denne tanke.

Jeg er helt klar over, at vi i aften ved midnatstid kunne have sagt farvel til disse statslige misfostre af eksportudvalg. Men hvad ville vi så have fået i stedet? Vi ville have fået en lang række monopoler, som havde overtaget de statslige udvalgs funktioner. Vi ville have stået fadder til en permanent spændetrøje om landbrugseksporten, hvor vi i dag tør regne med en midlertidig. Vi ville have fået medansvaret for, at millionbeløb, som er opsamlet i kraft af landets love, udleveredes til privatretlige foretagender som kampfonds, hvormed de kunne gennemtynde deres vilje både overfor producent og eksportør. Vi ville have tilladt, at private organisationer betroedes al den magt, som består i fordelingen af udførselstilladelser og retten til pålæggelse af afgifter. Vi ville overhovedet intet overblik have haft over de mulige følger for prisdannelsen på hjemmemarkedet nu og i fremtiden og for store dele af den eksporterende konservesindustri.

I betragtning af sagens omfang og betydning for hele vort samfund kan rigsdagen ikke lade den nugældende lov forsvinde uden at kende de tilstande, som følger efter. Det ærede medlem hr. Hans Pinstrup talte meget myndigt om, at indblanding i disse forhold frabedes, og fastholdt meget stærkt, at dette var en sag mellem landbruget og den private handel alene. Han har uret. Dette er en sag, der i allerhøjeste grad vedrører landets lovgivningsmagt. Det er et spørgsmål om, på hvilken måde vi skal lade afviklingen ske af statslige, midlertidige regulerende foranstaltninger, som krig og efterkrigstid har påført os, om vi skal tillade, at den ender et sted, som intet har med det frie samfund at gøre, som vi har håbet på at kunne vende tilbage til, når forudsætningerne for statsindgreb ikke længere eksisterede.

På denne baggrund finder jeg det egentlig vanskeligt at forstå venstres modstand mod lovens forlængelse for 1 måned. Den

ærede ordfører for venstre gjorde nogle bemærkninger, som kunne tyde på, at man nu accepterede forlængelsen. Det glæder mig, hvis man nu er nået til den erkendelse, at det er rimeligt at forlænge denne lovgivning for en måned.

Oprettelsen af permanente eksportorganisationer til afløsning af de nuværende udvalg er, sagde jeg for et øjeblik siden, at komme fra asken i ilden. Princippet for de nye organisationer er nemlig monopolistisk. Det forudsættes i deres vedtægter, at alle producenter melder sig ind. I visse af dem sker indmeldelsen en bloc gennem deres fællesorganisation. Medlemsskab for producenterne betyder, at de er forpligtet til kun at sælge deres varer til de eksportører, som er tilmeldt sammenslutningen. Det vil sige, at vi står overfor dannelsen af et eksklusivt monopol.

Naturligvis er virkningen heraf blevet noget formildet, efter at den højtærede landbrugsminister har forlangt, at de foreslåede vedtægter skal ændres derhen, at foreningerne skal stå åbne for enhver eksportør, som ønsker at blive medlem, eller for enhver producent, som ønsker at blive medlem. Jeg beder den højtærede minister bekræfte, at ingen vedtægt — om det skulle ende med, at man om en måned accepterede den situation, der nu foreligger — vil blive godkendt, såfremt den fastsætter, at optagelse af medlemmer afhænger af bestyrelsens skøn.

I vedtægter for mejeribrugets smørekseksportudvalg hedder det, at såvel producenter som eksportvirksomheder skal indmelde sig inden en måned. Sker tiltrædelsen senere, beror det på udvalgets skøn, om tiltrædelsen skal have forpligtende virkning for udvalget. Disse vedtægter er altså affattet således, at hvis man ikke vil risikere at stå uden aftager eller uden leverandør, er man nødt til at melde sig ind og melde sig ind omgående uden at have haft lejlighed til at se udviklingen an. Jeg ved meget vel, at den højtærede landbrugsminister har gjort indvendinger mod denne form, men ministeriet har til gengæld stillet i udsigt at ville godkende, at forsinket optagelsesbegæring kan medføre, at medlemsskab først træder i kraft efter en vis frist, der dog højst bør være — hedder det i ministerens skrivelse — 1 år. Selv med denne ændring tvinger man simpelthen både pro-